

MASARYKOVA UNIVERZITA

Bakalářská práce - projekt

Psaní odborného textu

Obsah přednášky

- *Zadání práce*
- *Příprava práce*
- *Metodika a osnova práce*
- *Citace literatury*
- *Návody, tipy a rady*

Dostal jsem zadání seminární (bakalářské / diplomové) práce

Co s tím mám dělat!!!?

Postup práce

- Problém
- Zabýval se jím někdo?
 - Shromažďování informací. Literatura. Zhodnocení současného stavu
- Hypotéza
 - Stanovení metody
- Vlastní výzkum
 - experiment / pozorování / analýzy / aplikace / sběr dat
- Výsledek
 - Potvrzení hypotézy + podmínky její platnosti
 - Nepotvrzení + důvody

Komponenty odborné práce

➤ Úvod

(formulace otázky, stav bádání)

➤ Hypotézy a data

➤ Analýza a její výsledky

➤ Diskuse a interpretace zjištění

- Úvod

(formulace otázky, stav bádání)

- Jádru

- Závěr

- (za jakých podmínek platí)

Postup

- zvolit téma
- rozmyslet si ho
- udělat osnovu
- napsat koncept
- nechat uležet
- zrevidovat koncept
- napsat výsledný text
- znovu přečíst a opravit
- vytisknout
- důkladně opravit
- odevzdat

udělat si k tomuto
plánu časový rozvrh

Technika psaní

Různé postupy, např.

- ✓ nashromáždit všechn materiál
- ✓ roztrítit na hromádky podle oddílů nebo kapitol
- ✓ začít psát nejjasnější část (např. metody práce)
- ✓ končit nejtěžší částí

Postup práce a časový plán

- ❖ Volba tématu
- ❖ Shromažďování informací a pramenů
- ❖ Zpracování informací z pramenů
 - ❖ Studium materiálů
- ❖ Výzkum
- ❖ Vytváření textu práce
 - ❖ Definitivní osnova / Uspořádání materiálu / Tvorba textu
- ❖ Příprava dokumentace
 - ❖ Soupis bibliografických citací / Citace / Ilustrace, tabulky, přílohy / Doprovodný materiál
- ❖ Příprava konečné verze práce
 - ❖ Psaní čistopisu / Závěrečná redakce
- ❖ Odevzdání práce
- ❖ Prezentace práce a obhajoba

Postup práce a časový plán – seminární práce 10 týdnů

- Volba tématu 5h
- Shromažďování informací a pramenů 10h
- Zpracování informací z pramenů 10h
 - Studium materiálů / Excerpování
- Výzkum 10h
- Vytváření textu práce 10h
 - Definitivní osnova / Uspořádání materiálu / Tvorba textu
- Příprava dokumentace 5h
 - Soupis bibliografických citací / Citace / Ilustrace, tabulky, přílohy / Doprovodný materiál
- Příprava konečné verze práce 5h
 - Psaní čistopisu / Závěrečná redakce
- Odevzdání práce 5h
- Prezentace práce a obhajoba

Postup práce a časový plán – seminární práce 2 týdny

- Volba tématu 1h
- Shromažďování informací a pramenů 2h
- Zpracování informací z pramenů 2h
 - Studium materiálů / Excerpování
- Výzkum 2h
- Vytváření textu práce 2h
 - Definitivní osnova / Uspořádání materiálu / Tvorba textu
- Příprava dokumentace 1h
 - Soupis bibliografických citací / Citace / Ilustrace, tabulky, přílohy / Doprovodný materiál
- Příprava konečné verze práce 1h
 - Psaní čistopisu / Závěrečná redakce
- Odevzdání práce 1h
- Prezentace práce a obhajoba

Postup práce a časový plán – diplomová práce 1 rok

➤ Volba tématu	1 měsíc
➤ Shromažďování informací a pramenů	1,5 měsíce
➤ Zpracování informací z pramenů	2 měsíce
➤ Studium materiálů / Excerptování	
➤ Výzkum	1,5 měsíce
➤ Vytváření textu práce	2 měsíce
➤ Definitivní osnova / Uspořádání materiálu / Tvorba textu	
➤ Příprava dokumentace	0,5 měsíce
➤ Soupis bibliografických citací / Citace / Ilustrace, tabulky, přílohy / Doprovodný materiál	
➤ Příprava konečné verze práce	0,5 měsíce
➤ Psaní čistopisu / Závěrečná redakce	
➤ Odevzdání práce	0,5 měsíce
➤ Prezentace práce a obhajoba	0,5 měsíce

Důležité!!!!

- ❏ ČSN ISO 5966 (010173). *Formální úprava vědeckých a technických zpráv*. Praha : ČNI, 1996
- ❏ SPOUSTA, V., aj. *Vádemékum autora odborné a vědecké práce*. 1. vyd. Brno : PdF MU, 2000. 158 s. ISBN 80-210-2387-2.
- ❏ ECO, U. *Jak napsat diplomovou práci*. Olomouc : Votobia, 1997. 271 s. ISBN 80-7198-173-7.
- ❏ ČMEJRKOVÁ, S., DANEŠ, F., SVĚTLÁ, J. *Jak napsat odborný text*. Praha : Leda, 1999. 255 s. ISBN 80-85927-69-1.
- ❏ FILKA, J. *Metodika tvorby diplomové práce*. 1. vyd. Brno : Knihař, 2002. 224 s. ISBN 80-86292-05-3.

Určitě neuděláme chybu, když se po formální stránce budeme držet normy!

Obsah jako pracovní osnova

1. Předmět práce – definice problému
2. Předchozí výzkumy
3. Pracovní hypotéza
4. Údaje, jimiž jsme schopni hypotézu doložit
5. Rozbor všech uvedených skutečností
6. Důkaz o oprávněnosti hypotézy
7. Závěry a další směr budoucích výzkumů

Členění vědeckých a technických zpráv

☒ ÚVODNÍ ČÁST

- ☒ Titulní strana
- ☒ Abstrakt
- ☒ Obsah
- ☒ Slovník znaků, zkratek, symbolů apod.

☒ HLAVNÍ ČÁST

- ☒ Úvod
- ☒ Jádro zprávy
- ☒ Závěry a doporučení
- ☒ Soupis citací

☒ DODATKY

Podle ČSN ISO 5966

Úvodní část

➤ Titulní strana

- instituce
- úplný název včetně podnázvů
- jméno autora
- datum zpracování

➤ Abstrakt (*u BP, DP*)

- stručný obsah

➤ Klíčová slova (*u BP, DP*)

- slouží k vyhledávání

➤ Obsah (*u delších prací*)

➤ Slovník znaků, zkratek, symbolů apod.

- použité znaky, zkratky apod. s vysvětlením

Hlavní část

➤ Úvod

- účel a cíl, vztah k dalším pracím, metodický přístup

➤ Jádru zprávy

- teorie, metody, výsledky, diskuse

➤ Závěry a doporučení

- celkové zhodnocení práce, doporučení

➤ Soupis citací

- soupis všech pramenů, citace podle ČSN ISO 690

Dodatky

- Slouží k prezentaci materiálů, které nemohly být zařazeny do jádra textu (rozsah, způsob reprodukce, rozměr...) např. doplňkové ilustrace, tabulky, popis vybavení, počítačových programů apod.
- Nemusí být svázány dohromady s hlavní částí

Číslování oddílů (kapitol)

Víceúrovňové číslování:

1 Oddíl 1

1.1 Pododdíl 1

1.1.1 Článek 1

1.1.2 Článek 2

1.2 Pododdíl 2

1.2.1 Článek 1

2 Oddíl 2

Číslování dodatků:

A Dodatek 1

A.1

A.1.1

A.1.2

A.2

A.2.1

B Dodatek 2

Metoda poznámek

- Na jednotlivé dokumenty odkazujeme číslem poznámky a citace samotné uvádíme v poznámce pod čarou.

Příklad

☒ . . .tento postup uvádí JACSÓ² i někteří další autoři jako např. TENOPIR³ . . .

☒ V poznámkách pod čarou vypadají záznamy následovně:

☒ _____

☒ ² JACSÓ, Peter. Výzkum chování uživatelů vědeckých informací. *Vědecké obzory*, 1999, roč. 23, č. 5, s. 20–25.

☒ ³ TENOPIR, Carol. Elektronické časopisy : výzva pro 21. století. *Informatorium*, 1993, roč.18, č. 4, s. 54–55.

Metoda číselných citací

- Jednotlivé dokumenty jsou očíslovány podle pořadí, v jakém jsou uvedeny v soupisu citací. V případě, že je některý z nich citován vícekrát, opakuje se pod stejným číslem.

Příklad

- ... její výzkum dále doplňuje ve své vlastní studii ⁽³⁾ . . . která z práce Carol Tenopir ⁽³³⁾ vychází...*

V soupisu bibliografických citací vypadají záznamy následovně:

- 3 . JACSÓ, Peter. Výzkum chování uživatelů vědeckých informací. *Vědecké obzory*, 1999, roč. 23, č. 5, s. 20–25.
- ...
- 33. TENOPIR, Carol. Elektronické časopisy : výzva pro 21. století. *Informatorium*, 1993, roč.18, č. 4, s. 54–55.

Metoda prvního prvku a data

- ☒ V textu se vyznačuje identifikační část, pod kterou lze dokument nalézt v bibliografickém soupisu na konci dokumentu společně s rokem vydání dokumentu v kulatých závorkách. Identifikační částí bývá zpravidla jméno autora.

Příklad

- ☒ *. . . jak uvádí PAGELL (1993)" . . . uživatelé už si nemyslí, že možnost získat soupis bibliografických citací je báječná věc a možnost získat souhrn článku již také není zázrak, ale bída. Uživatelé chtějí plný text a to ihned".*

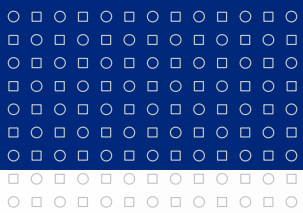
V soupisu citací vypadá záznam následovně:

- ☒ PAGELL, Ruth. 1993. Lesk a bída uživatelského chování při vyhledávání informací. *Prognostika pro amatéry*, 1993, roč. 16, č. 5, s. 52–54.

O plagiátorství

- Cokoliv odkudkoliv opíši, dám do uvozovek, a uvedu autora včetně stránky, kde jsem to opsal (= citace).
- Pokud jsem to neopsal doslova, ale opsal svými slovy, nedám do uvozovek, ale za příslušnou větu či odstavec uvedu autora včetně stránky (= parafráze).

Jinak je to krádež (= plagiát)

Citování literatury

Citace

SOUPIS CITACÍ

- Na konci hlavního textu musí být soupis úplných citací (literatury a pramenů), které jsme ke své práci použili. Citujeme podle normy ČSN ISO 690

CITACE V POZNÁMCE POD ČAROU

- Stačí uvést zkrácená citace: autor, rok vydání, strana
Hlavička, 2005, s. 98

ZKRÁCENÉ CITACE V TEXTU

- Buď autor a rok vydání [*Hlavička, 2005*] nebo *Hlavička (2005, s.98) uvádí ...*

Jak citovat

- Tak, aby čtenář citované dílo našel.
- Aby bylo zřetelné, co z citovaného díla jste použili pro svoji práci.
- V jazyce citovaného díla (výjimkou je fyzický popis – např. strany píšeme vždy v jazyce svého příspěvku).

Citace literatury

ČSN ISO 690 (01 0197) *Bibliografické citace: Obsah, forma a struktura*. Praha: Český normalizační institut, 1996.

ČSN ISO 690-2 (01 0197) *Informace a dokumentace - Bibliografické citace – Část 2: Elektronické dokumenty nebo jejich části*. Praha: Český normalizační institut, 2000.

Terminologie

- ❏ **vstupní prvky** = údaje z dokumentu, ze kterých se skládá citace nebo bibliografický záznam
- ❏ **primární odpovědnost** = autor (někdy to může být i organizace)
- ❏ **alternativní odpovědnost** = spoluautor, editor, překladatel... (osoba nebo organizace, která má na publikaci intelektuální podíl)
- ❏ **podřízená (sekundární) odpovědnost** = redaktor, překladatel, ilustrátor...
- ❏ **korporace** = organizace, ale i akce (např. konference)
- ❏ **zdrojový dokument** = časopis, kniha, sborník..., ve které byl příspěvek otištěn
- ❏ **standardní číslo** = ISBN, ISSN... jednoznačné mezinárodní číslo dokumentu (knihy, seriálu...)
- ❏ **monografie / monografická publikace** = publikace, která vyšla jako samostatné dílo (zpravidla kniha)
- ❏ **seriál** = publikace, která vychází periodicky (časopisy, noviny, ale i ročenky, sborníky...)

Údaje v citaci – vstupní prvky

Zjišťujeme v originálním dokumentu na těchto místech a v tomto pořadí:

➤ titulní list

(pozor údaje na obálce knihy mohou být rozdílné, protože jsou graficky upraveny)

➤ patitul (rub titulního listu)

➤ tiráž

➤ jiné části dokumentu

Citace - monografie

Autor (PŘÍJMENÍ, Jméno). *Název knihy*. Vydání.
Místo vydání : Nakladatel, Rok vydání. ISBN

Autor

- Do tří autorů musíme napsat všechny
- Více než tři autoři: píšeme jednoho až první tři a zkratku „*et al.*“
- Z více autorů píšeme první typograficky nejvýraznější jméno. Jsou-li stejná, pak podle vytištěného pořadí
- Není-li autor uveden a nedá se spolehlivě zjistit, vynecháváme ho

Název

- Píšeme tak jak je v knize (nelatinkové názvy – transliterace)
- Můžeme v hranatých závorkách uvést překlad
- Více názvů: píšeme typograficky nejvýraznější nebo první
- Podnázev uvádíme, je-li potřebný

Citace - monografie

☒ **Vydání**

- Jiné než první vydání se zapisuje přesně tak, jak je v knize
- 1. vydání můžeme napsat, je-li v uvedeno knize

☒ **Podřízená odpovědnost - nepovinné**

- Např. překladatel, ilustrátor, vedoucí DP apod.

☒ **Místo vydání - nepovinné**

- V 1 pádu v jazyce knihy
- Víc než jedno místo: typograficky nejvýraznější nebo první
- Ostatní není třeba

☒ **Nakladatel - nepovinné**

- Uvádí se ve zkrácené podobě, ale musí být jednoznačné
- Víc než jeden: typograficky nejvýraznější nebo první

Příklady - monografie:

- LOMINADZE, DG. *Cyclotron waves in plasma*. 1st ed. Oxford : Pergamon Press, 1981. ISBN 0-08-021680-3
- GAMON, David a BRAGDON, Allen. *Mozek a jak ho cvičit*. 2., opr. vyd. Praha : Portál, 2002. ISBN 80-7178-680-2
- OKUDA Michael and OKUDA, Denise. *Star Trek chronology: The history of the future*. New York : Pocket Books. 1993. ISBN 0 671 79611 9
- HEROUT, Pavel. *Učebnice jazyka C. 1. díl*. 2., přeprac. vyd. České Budějovice : Kopp, 2004. ISBN 80-7232-220-6

Článek v časopise

Autor (PŘÍJMENÍ, Jméno). **Název článku.** *Název časopisu.* **Datum.** Ročník, **Číslo,** Strany.

Článek ve sborníku

Autor (PŘÍJMENÍ, Jméno). **Název článku.** **In:** *Název sborníku.* Ročník, **Číslo.** **Místo vydání :** Nakladatel, **Datum.** Strany. **Standardní číslo**

Příklady – článek v časopise:

WEAVER, William. The collectors: command performances. *Architectural Digest*. December 1985. Vol. 42, no. 12, s. 126-133

WILCOX, Rhonda V. Shifting Roles and Synthetic Women in Star Trek : The Next Generation. *Studies in Popular Culture*. 1991. Vol. 13., no. 2, s. 53-65.

VALÁŠKOVÁ, Nad'a a WEINEROVÁ, Renata. Antropologické sympozium v Nečtinách. *Český lid*. 2001, roč. 88, č. 1, s. 78-82

Příklady – článek ve sborníku:

TONAR, Zbyněk a JENÍK, Jiří. Computer tomography-based mathematic modelling of the blood flow in human descendent aneurysmatic aorta. **In:** *Analysis of biomedical signals and images : 17-th international EURASIP conference Biosignal 2004 : proceedings*. Brno : Brno University of Technology, 2004. ISBN 80-214-2633-0. ISSN 1211-412X. Š. 179-183

ISBN a ISSN jsou v citaci článků
nepovinné údaje

Různý způsob citování diplomových apod. prací

AUTOR *Název práce* Strany Místo vydání Nakladatel Datum Další údaje (poznámka)

JÁNSKÁ, Lucie. *Rozvoj organizační struktury FST ZČU*. Plzeň, 2004. 82 s. Diplomová práce na Fakultě strojní Západočeské univerzity na katedře průmyslového inženýrství a managementu. Vedoucí diplomové práce Jan Horejc.

JÁNSKÁ, Lucie. *Rozvoj organizační struktury FST ZČU*. Plzeň: Západočeská univerzita. Fakulta strojní. Katedra průmyslového inženýrství a managementu, 2004. 82 s. Vedoucí diplomové práce Doc. Ing. Jan Horejc. Ph.D.

JÁNSKÁ, Lucie. *Rozvoj organizační struktury FST ZČU*. [diplomová práce] Ved. práce Jan Horejc. Plzeň: Západočeská univerzita. Fakulta strojní. 2004. 82 s.

JÁNSKÁ, Lucie. *Rozvoj organizační struktury FST ZČU*. Plzeň : 2004. 82 s. Diplomová práce (Ing.). Západočeská univerzita v Plzni, Fakulta strojní, Katedra průmyslového inženýrství a managementu.

JÁNSKÁ, Lucie. *Rozvoj organizační struktury FST ZČU : diplomová práce*. Plzeň : Západočeská univerzita, Fakulta strojní. 2004. 82 s.

Údaje v citaci elektronických dokumentů

- druh média (nosiče) v hranatých závorkách za názvem citovaného dokumentu: [online], [CD-ROM], [magnetická páska], [disk]
- vydání – například verze programu
datum aktualizace/revize - uveden společně s datem zveřejnění
- datum citování – uvádí se v hranatých závorkách v jazyce originálu zdroje, zkratka "cit." se uvádí před datem citování [cit. 31. října 2003]
- údaj o dostupnosti "Přístupný z", "Dostupný na", "Available from" včetně přístupového protokolu (Dostupný z WWW:), URL mezi symboly < >
- - povinný údaj pro on-line dokumenty, volitelný pro ostatní

Citace www stránky

Povinné údaje v citaci:

- **PŘÍJMENÍ, Jméno autora. *Název monografie nebo www stránky (tag "title") : podnázev* [druh média]. Vydání. Místo vydání : Vydavatel, datum publikování, datum poslední revize [citováno dne]. <dostupnost - URL adresa>. Standardní číslo.**

Příklad 1:

- ***Národní knihovna ČR* [online]. c2000, poslední revize 2.10.2003 [cit. 2. února 2003]. Dostupný z WWW: <<http://www.nkp.cz>>.**
- **JANÍK, Tomáš. *Akční výzkum pro učitele : příručka pro teorii a praxi* [online]. 1. vyd. Brno : Pedagogická fakulta Masarykovy univerzity. Katedra sociální pedagogiky, 2003 [cit. 6. září 2003]. Dostupný z WWW: <http://www.ped.muni.cz/wsocedu/virtual/pdf/TJ_akcni_vyzkum.pdf>.**

Citace elektronické monografie

Povinné údaje v citaci:

- ❏ **PŘÍJMENÍ, Jméno autora. *Název zdrojového dokumentu* [druh média]. Vydání. Místo vydání : Vydavatel, datum publikování, datum poslední revize [citováno dne]. Označení části nebo kapitoly. Název části nebo kapitoly. <dostupnost - URL adresa>. Standardní číslo.**

Příklad

- ❏ **RHEINGOLD, Howard. *The Virtual Community* [online]. c1998 [cit. 12. května 2003]. Chap. 5. Multi-User Dungeons and Alternate Identities. Dostupný z WWW: <<http://www.rheingold.com/vc/book/5.html>>. ISBN 0-521-33697-X.**

Problémy

- ❏ Interpunkce – norma ČSN ISO 690 nestanovuje závaznou interpunkci, pouze určuje, že od sebe mají být zřetelně odděleny jednotlivé prvky.
- ❏ Norma se nevztahuje na citování rukopisných (nepublikovaných) dokumentů, např. diplomových a dizertačních prací.
- ❏ Díky tomu vznikla řada metodických materiálů s odlišným výkladem.

Jak tedy citovat? Co je důležité?

- ❏ aby citace obsahovala všechny povinné údaje
- ❏ aby byl styl citací jednotný v celé publikaci

Obrazový a symbolický materiál

ILUSTRACE

Nejsou-li dílem autora práce, nutno uvést autora
či zdroj

Průběžně číslovat a popisovat

- ✓ grafy (popis - veličina/jednotka, parametry)
- ✓ perokresby
- ✓ fotografie (výřez – jen to, co je důležité)

Obrazový a symbolický materiál

TABULKY

- ✓ Uspořádat, aby dokreslovaly tvrzení v textu
- ✓ Průběžně číslovat a popisovat
- ✓ Přehlednost

Obrazový a symbolický materiál

MATEMATICKÉ, FYZYKÁLNÍ A CHEMICKÉ VZORCE

- ✓ Důkladně zkontrolovat
- ✓ Při tisku matematických proměnných se užívá kurziva
- ✓ Dodržovat pořadí typu závorek a jejich velikost (aby uzavřely vše, co do nich náleží).
- ✓ Rovnice v textu začínají u kraje a jsou od textu odděleny mezerou
- ✓ Při větším počtu rovnice průběžně číslovat u pravého okraje

Anotace

- Do dvou až třech řádků shrnout obsah práce.
- česky
- cizojazyčně (preferuje se angličtina)

Např.:

- Diplomová práce rozebírá závažnou společenskou a politickou problematiku terorismu z politologické a sociální perspektivy. První část práce je zaměřena na vymezení pojmu pravicový extremismus a zasazení do kontextu soudobého politologického výzkumu. Hlavní část práce se zaměřuje na charakteristiku a analýzu vývoje české ultrapravice, pravicového extremismu a radikalismu po listopadu 1989 a jejího vlivu na sociální klima v ČR.

Klíčová slova

- ❏ Hesla, sousloví, fráze, které výstižně charakterizují obsah naší práce. Hesla uspořádáme hierarchicky (příp. abecedně), např. Česká republika, politické strany, pravice, pravicový extremismus, sociální aspekty, politologie.
- ❏ Pro tvorbu klíčových slov můžeme použít tezaurus daného vědního oboru nebo odvětví.
- ❏ Max. 10 klíčových slov

Prohlášení

- Na samostatnou stranu před vlastní text uvedeme prohlášení:

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci zpracoval/a samostatně a použil/a jen prameny uvedené v seznamu literatury.

Souhlasím, aby práce byla uložena na Masarykově univerzitě v Brně v knihovně Pedagogické fakulty a zpřístupněna ke studijním účelům.

.....
podpis

Resumé

- Na samostatnou stranu za závěr uvedeme:

Resumé

(Poznámka: Asi v deseti řádcích shrneme to, o čem práce pojednává česky a cizojazyčně v jednom ze světových jazyků — anglicky, německy, francouzsky nebo rusky).

Formální úprava

- ❏ Papír formátu A4, po jedné straně!
- ❏ Řádkování je možno volit 1,5 až dva řádky.
- ❏ Levý okraj, který slouží k vyvážení práce, je 4 cm široký, pravý okraj 2 cm.
- ❏ První řádek je od horního okraje odsazen 3 cm, poslední řádek 2 cm od spodního okraje.
- ❏ Stránky jsou průběžně číslovány mimo titulní stranu.

Formální úprava

- Nezapomínejme, že přemíra různých typů a velikostí písma působí rušivě, až chaoticky.
- Pokud se v textu vyskytují obrázky a tabulky, je vhodné je číslovat a vybavit popiskou vyjadřující jejich obsah. Pro číslování se používají zkratky, např. Tab. 1: Výsledky kontrolní práce nebo Obr. 1: Struktura materiálu.
- Obrázky a tabulky se mohou stát také součástí příloh, a to zejména tehdy, když se na ně odvoláváme ve více kapitolách.
- Diplomové práce z výtvarné výchovy mohou, vzhledem k specifickým požadavkům na grafickou stránku práce, využívat nejrůznějších grafických technik a typů písma.

Děkuji za pozornost!

Více na
<http://moodlinka.ped.muni.cz>